

ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS PROFESIONAIS

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36014489	A Xunqueira	Pontevedra	2023/2024

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC02	Integración social	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0343	Sistemas aumentativos e alternativos de comunicación	2023/2024	5	139	139

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	EVA MARIA FERREIRA RIVERA
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

**ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS PROFESIONAIS**

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

O perfil profesional do título de técnico superior en Integración Social determínase pola súa competencia xeral, que consiste en programar, organizar, pór en práctica e avaliar as intervencións de integración social aplicando estratexias e técnicas específicas, promovendo a igualdade de oportunidades, con actitude de respecto cara ás persoas destinatarias, e garantindo a creación de contornos seguros, tanto para profesionais como para as persoas destinatarias.

Pola súa parte, o módulo de SISTEMAS AUMENTATIVOS E ALTERNATIVOS DE COMUNICACIÓN contribúe a adquirir competencias profesionais, persoais e sociais en relación a atender as persoas en situación de dependencia con trastornos na linguaxe (ben sexa trastornos na recepción da mensaxe, na emisión, na comprensión e elaboración da resposta,...) ou de outros tipos de trastornos que afecten á comunicación (retraso mental, parálise cerebral, autismo, Parkinson, Alzheimer, esclerose múltiple,...) ofrecéndolle diferentes recursos de comunicación a través de distintos SAAC (braille, bliss, palabra complementada, LSE, alfabeto dactilolóxico,...) e das novas tecnoloxías.

A formación do módulo contribúe a alcanzar os obxectivos xerais a), b), d), h), j), l), ñ), o), q), r), t), u) e w) do ciclo formativo e as competencias a), b), d), h), j), l), ñ), o), q), s), t) e u). Deste xeito, este módulo, os capacita no ámbito produtivo para: a atención a necesidades de comunicación empregando os SAAC máis axeitados ao destinatario ao ensino de SAAC. a avaliación e seguimento dos sistemas de comunicación empregados. ao emprego de recursos de comunicación e novas tecnoloxías que faciliten a comunicación, a vida diaria e o desenvolvemento das persoas destinatarias da acción.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Necesidades comunicativas dos distintos colectivos	Aspectos básicos no proceso de comunicación, factores que impiden e favorecen a comunicación. Usuarios potenciais e tipos de sistemas	30	22
2	A organización da intervención	Coñecemento das dificultades na linguaxe e aplicación das fases dun plan de apoio a comunicación	39	28
3	Sistemas de comunicación con axuda	Análise comparada dos diferentes SAAC Coñecemento dos elementos que compoñen un sistema de comunicación con axuda. Introducción ao sistema SPC, ao sistema Bliss e a outros sistemas gráficos de comunicación (Sistema PIC, PECS, PICSYMS, Minspeak, Rebus,...). Creación de mensaxes básicos. Aprendizaxe e utilización de axudas tecnolóxicas para a comunicación	25	18
4	Sistemas de comunicación sen axuda	Análise comparada dos diferentes SAAC. Introducción ao alfabeto dactilolóxico. Identificación do código establecido e a sintaxe básica da LSE e do método bimodal. Creación de mensaxes básicos. Introducción ao Sistema de comunicación total (fala signada de Schaeffer), á Lectura Labiofacial (LLF) e á Palabra Complementada ou cued speech (LPC). Análise doutros sistemas non xeralizados de comunicación sen axuda. Coñecemento das aportacións das axudas técnicas á comunicación.	25	18
5	A avaliación da intervención	Avaliación e valoración das intervencións	20	14

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Necesidades comunicativas dos distintos colectivos	30

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Detecta as necesidades comunicativas da persoa usuaria en relación cos sistemas alternativos e aumentativos de comunicación	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse as necesidades comunicativas da persoa usuaria
CA1.2 Identifícanse os recursos que favorecen o proceso de comunicación
CA1.3 Valórase a influencia da comunicación no desenvolvemento diario das persoas
CA1.4 Descríbense os aspectos que determinan a elección dun sistema de comunicación ou outro, en función das características motóricas, cognitivas e actitudinais da persoa usuaria
CA1.5 Analízanse os xeitos de interacción e as condicións máis favorables para que a comunicación se estableza
CA1.6 Identifícanse elementos externos que poidan afectar o correcto uso dos sistemas alternativos e aumentativos de comunicación
CA1.7 Aplícanse estratexias de fomento da implicación familiar e do seu ámbito social, na intervención con sistemas alternativos e aumentativos de comunicación
CA1.8 Analízanse as principais informacións e orientacións ofrecidas ao persoal coidador, favorecendo a xeneralización de condutas comunicativas establecidas

4.1.e) Contidos

Contidos
<p>Valoración de necesidades e proceso de intervención. Contextos comunicativos. Estrutura comunicativa do ambiente. Expectativas e actitudes comunicativas do persoal profesional.</p> <p>Sistemas de comunicación: adecuación das condicións ambientais e do sistema de comunicación á persoa usuaria.</p> <p>Comunicación aumentativa e alternativa: concepto e estratexias de uso. Elementos externos que afectan o proceso. Proceso de selección do sistema alternativo de comunicación.</p> <p>Comunicación con axuda e sen axuda.</p> <p>Persoas candidatas para a comunicación aumentativa. Variables que interveñen na elección dos sistemas de comunicación con axuda en función das características das persoas usuarias.</p> <p>Valoración da importancia da coordinación coas familias e co persoal coidador na intervención con sistemas alternativos e aumentativos de comunicación.</p>

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	A organización da intervención	39

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Organiza a intervención para potenciar a comunicación, interpretando as características da persoa usuaria e do contexto	SI

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Valórase a importancia da comunicación nas intervencións
CA2.2 Defínense os obxectivos de acordo coas necesidades da persoa usuaria
CA2.3 Avaliouse o contexto comunicativo do ámbito en que se vaia realizar a intervención
CA2.4 Seleccionáronse as estratexias e a metodoloxía comunicativa para as propostas de intervención

**ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS PROFESIONAIS**

Criterios de avaliación
CA2.5 Identificáronse procedementos de intervención adecuados
CA2.6 Seleccionáronse os sistemas alternativos e aumentativos de comunicación de acordo cos obxectivos previstos
CA2.7 Identificáronse as axudas técnicas adecuadas
CA2.8 Valorouse a importancia de organizar a intervención no ámbito do apoio á comunicación

4.2.e) Contidos

Contidos
<p>Avaliación do contexto comunicativo.</p> <p>Proxectos de intervención na comunicación.</p> <p>Programas específicos para fomentar a comunicación.</p> <p>Estratexias de intervención.</p> <p>Organización de recursos e actividades.</p> <p>Establecemento de rutinas e contextos significativos.</p> <p>Valoración da organización da intervención no ámbito de apoio na comunicación.</p>

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Sistemas de comunicación con axuda	25

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Aplica programas de intervención no ámbito da comunicación empregando sistemas alternativos e aumentativos con axuda	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Descríbíronse as características e os usos básicos dos principais sistemas alternativos de comunicación con axuda
CA3.2 Creáronse mensaxes cos sistemas de comunicación con axuda, co que se facilitou a comunicación e a atención á persoa usuaria
CA3.3 Descríbíronse os principais signos utilizados nas situacións habituais de atención social e educativa
CA3.4 Comprenderóñse mensaxes expresadas mediante sistemas de comunicación con axuda
CA3.5 Realizáronse os axustes necesarios en función das características particulares das persoas usuarias
CA3.6 Identifícaróñse as axudas técnicas que se poderían aplicar en casos prácticos caracterizados, e os requisitos de localización e uso que deberían manterse
CA3.7 Aplicáronse estratexias comunicativas analizando distintos contextos
CA3.8 Analizouse a importancia de incrementar o número de símbolos e pictogramas atendendo aos intereses e ás necesidades da persoa usuaria
CA3.9 Comprobouse o uso correcto dos sistemas en que cumpra a participación de terceiras persoas

4.3.e) Contidos

Contidos
Características dos principais sistemas
Uso dos sistemas SPC e Bliss.
Tipos de símbolos para a comunicación: pictográficos, arbitrarios e ideográficos.
Establecemento e uso de códigos.
Xeito de acceso aos sistemas de comunicación con axuda.
Uso doutros sistemas non estandarizados de comunicación con axuda. Elaboración de taboleiros de comunicación. Modo de acceso aos sistemas de comunicación con axuda.
Axudas de alta e baixa tecnoloxía.

ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS PROFESIONAIS

Contidos
Valoración do axuste do sistema á persoa usuaria.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Sistemas de comunicación sen axuda	25

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Aplica programas de intervención no ámbito da comunicación empregando lingua de signos sistemas alternativos e aumentativos sen axuda	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Descríbense as estruturas básicas dos sistemas alternativos sen axuda e os principais signos utilizados nas situacións habituais de atención social e educativa
CA4.2 Creáronse mensaxes en lingua de signos e en sistemas de comunicación sen axuda, facilitando a comunicación e a atención ás persoas usuarias
CA4.3 Aplicáronse os axustes necesarios en función das características particulares das persoas usuarias
CA4.4 Comprenderonse mensaxes expresadas en lingua de signos e mediante sistemas de comunicación sen axuda
CA4.5 Aplicáronse estratexias comunicativas analizando diversos contextos comunicativos
CA4.6 Analizouse a importancia de aumentar o número de signos e o seu contido atendendo aos intereses e ás necesidades da persoa usuaria
CA4.7 Comprobouse o uso correcto dos sistemas en que cumpra a participación de terceiras persoas

4.4.e) Contidos

Contidos
Estrutura básica dos sistemas alternativos sen axuda.
Uso da lingua de signos.
Uso do sistema bimodal.
Uso doutros sistemas de comunicación sen axuda non xeneralizados: mímica, acenos, dactilolóxico, movementos oculares e escritura en palma.
Valoración dos sistemas de comunicación sen axuda.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	A avaliación da intervención	20

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA5 - Comproba a eficacia da intervención e detecta os aspectos susceptibles de mellora no ámbito comunicativo	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA5.1 Rexistrouse o nivel de competencia comunicativa nos principais sistemas de comunicación da persoa usuaria
CA5.2 Comprobouse o uso correcto dos elementos que compoñen o sistema de comunicación elixido
CA5.3 Rexistráronse elementos alleos aos sistemas de comunicación aplicados e que puideran interferir no desenvolvemento da intervención na comunicación
CA5.4 Identificáronse os desaxustes entre a persoa usuaria e o sistema de comunicación establecido
CA5.5 Determinouse o nivel de cumprimento dos obxectivos previstos

Criterios de avaliación

CA5.6 Valorouse a importancia de realizar rexistros comunicativos como medio de avaliación da competencia comunicativa da persoa usuaria

4.5.e) Contidos

Contidos

Indicadores significativos nos rexistros de competencias comunicativas: número de signos expresados e comprendidos, velocidade de expresión e recepción en dactilolóxico, e tamaño da fonte en sistemas baseados na lectoescritura.

Sistemas de rexistro de competencias comunicativas en función dos elementos que se avalien: tipos, formalización e transmisión da información.

Criterios que determinan o axuste ou o cambio do sistema de comunicación: deterioración nas funcións mentais, agravamento nas patoloxías sensoriais e dificultades na xeneralización de competencias comunicativas.

Valoración da importancia da avaliar os sistemas de comunicación.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Teñen a consideración de mínimos exixibles aqueles previamente establecidos como tales no deseño das unidades nesta aplicación.

Os mínimos exixibles deste módulo serán:

- Identificáronse as necesidades da persoa, recursos, elementos externos, axudas, procedementos e desaxustes no seu proceso de comunicación.
- Valorouse a influencia e importancia da comunicación, da organización da intervención e dos rexistros da mesma.
- Descríbóronse os aspectos que determinan a elección dun sistema de comunicación ou outro, características dos sistemas de comunicación con e sen axuda.
- Analizáronse as formas de interacción, tamén co persoas coidador, e a importancia de aumentar o número de signos e símbolos que faciliten a comunicación.
- Aplicáronse na intervención estratexias de fomento da implicación familiar e do seu ámbito social, estratexias comunicativas analizando distintos contexto.
- Definíronse os obxectivos de acordo coas necesidades da persoa usuaria.
- Avaliouse o contexto comunicativo do ámbito en que se vai realizar a intervención.
- Seleccionáronse as estratexias, metodoloxía, sistemas alternativos e aumentativos comunicativa para a intervención.
- Creáronse mensaxes cos sistemas de comunicación con axuda e sen axuda con comprensión e realizando os axustes necesarios e comprobando a participación de terceiras persoas.

ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS PROFESIONAIS

- Rexistrouse o nivel de competencia comunicativa nos principais sistemas de comunicación da persoa usuaria rexistrando elementos alleos aos sistemas.
- Determinouse o nivel de cumprimento dos obxectivos previstos

No módulo de Sistemas aumentativos e alternativos de comunicación a avaliación realizarase a través dunha proba escrita por trimestre. Esta proba recollerá contidos de todo o módulo que consigan demostrar que o alumando alcanza os resultados de aprendizaxe segundo o Decreto 73/2016, do 28 de abril, polo que se establece o currículo do ciclo formativo de grao superior correspondente ao título de técnico superior en Integración Social.

A cualificación do módulo será o resultado de avaliar:

a) Probas escritas:

As probas escritas versarán sobre os contidos da unidade e poden estar formadas por preguntas de diverso tipo: test, resposta curta, resposta longa, resolución de casos prácticos.

Estas probas dividiranse en unha parte práctica e outra parte teórica. A parte teórica constituirá o 50% da nota final do trimestre e a parte práctica do 50%, tendo que alcanzar un 5 en cada parte para realizar a media aritmética das dúas notas.

As TAREFAS que se propoñen en cada UD serán de axuda para a realización da parte práctica. A súa realización ao longo do desenvolvemento do módulo non tendrá nota, sendo estas voluntarias.

A participación no FOROS de cada UD, aínda que será voluntaria, axudará a comprensión dos contidos de carácter máis reflexivo e ético do módulo, invitando ao alumnado a participar activamente neles.

As TITORÍAS serán outro recurso para alcanzar con éxito o comprensión do módulo e a consecución de todos os seus CA, delas xurdirán encontros con profesionais e encontros do grupo-clase que facilitan a aprendizaxe.

A detección constatable de copia de parte ou totalidade dos exames e dos traballos, conlevará automaticamente O SUSPENSO DOS MESMOS.

A cualificación de cada proba será numérica, puntuándose entre un e dez, sen decimais, aplicándose o redondeo que aparece recollido neste mesmo apartado.

No caso de ter algún trimestre suspenso, a nota final do módulo será de 4 ata a realización da recuperación. A nota final do módulo tendo os tres trimestres aprobados calcularase aplicando a media aritmética.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

A modalidade da educación a distancia conleva unha menor detección de necesidades do alumnado que non sexan expresadas nos foros, chat ou tutorías. Cando un alumno ou alumna non alcance unha nota dun 5 na avaliación por trimestre, terá que recuperar ese trimestre nunha proba extraordinaria no mes de xuño.

Contará para iso co asesoramento, novas explicacións e a práctica de tarefas que melloren a comprensión da materia como preparación para a proba extraordinaria.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Para o alumnado con algún trimestre suspenso, levarase a cabo una proba extraordinaria para a súa recuperación, que consistirá:

..Nunha proba dividida por trimestres: esta proba de avaliación extraordinaria constará de dúas partes, unha escrita, para comprobar o dominio dos conceptos, e outra práctica, na que mediante un ou máis casos prácticos, simulacións,... comprobaremos a aplicación dos criterios a situacións reais que se poden producir no entorno de traballo. Sendo similar a do trimestre suspenso.

O alumnado deberá alcanzar un 5 en cada proba de cada trimestre suspenso para superar o módulo.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A Orde do 12 de xullo de 2011, de avaliación, no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando o grado de cumprimento da mesma e a xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso. Para o seguimento mensual utilizarase o modelo do procedemento de Programación que se entregará a xefatura de departamento, xa que dito seguimento e revisión deberá constar nas correspondentes actas de departamento.

Realizarase tamén unha memoria final de curso, para a cal empregaremos o modelo proporcionado pola xefatura de estudos. Nesta memoria incluíranse todas as propostas de mellora feitas durante o curso e que servirán como base para a elaboración das programacións do vindeiro curso.

Tamén se consideran as enquisas de satisfacción docente realizadas polo departamento de calidade. Así mesmo, promoveranse no alumnado a crítica constructiva da práctica docente.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28 ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado.

Preguntas abertas ou outros medios co obxectivo de avaliar os coñecementos previos, intereses, baleiros de coñecementos, ideas preconcebidas serán avaliadas no foro.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas. Cando a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando aqueles contidos nos que ten máis dificultades propoñendo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.

No caso en que non sexa posible garantir a consecución efectiva dos resultados da aprendizaxe, o equipo docente poderá propoñer a través do departamento de Orientación, a solicitude de flexibilidade horaria, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 no seu artigo 15. Dacordo co artigo 61 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, o alumnado con necesidades especiais de apoio educativo, consonte o establecido no artigo 73 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específico así o xustifiquen.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

A Lei Orgánica 2/2006 de Educación incorpora as competencias básicas ao currículo, como un dos seus elementos máis salientables e unha forma de achegar o sistema educativo ás esixencias internacionais. Desde o módulo de Sistemas aumentativos e alternativos de comunicación non se levará a cabo unha programación específica para traballar contidos relacionados coas competencias básicas e as áreas transversais pero incorporaranse nos contidos virtuais e nos foros e titorías aspectos relacionados coa igualdade de oportunidades en xeral e coa igualdade entre mulleres e homes en particular, coa inclusión de persoas con necesidades especiais, co coidado do medioambiente e co desenvolvemento de competencias clave relacionadas coas tecnoloxías da información e a comunicación, o traballo en equipo, a competencia de aprender a aprender e a competencia social e cidadán.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Ao longo do presente curso programaranse diferentes actividades que complementen a formación do alumnado en relación cos contidos do módulo. En concreto tentarase programar as seguintes:
.- Taller de LSE.

10.Outros apartados

10.1) Difusión programación

A programación de módulo estará dispoñible na aula virtual dende o comezo do curso. Abrirase un tema no foro xeral do módulo para comprobar que o alumnado accede a ela e comprende o seu desenvolvemento. Aclararase calquer dúbida a través do foro, chat e/ou nas titorías presenciais.